ГОДИНА X. На Цетињу, у Недјељу 13. Децембра 1881. БРОЈ 50.

Излази Недјељом.
Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (е БОСНОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ) на годину 6 ф., на по год. 3 ф., на четврт године 1 ф. и 50 новчића.
За све остале земље у ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на годину 20 франака, на по године 10 франака, на четврт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно администрацији »Гл. Црногорца« на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредништву. Рукописи се повраћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме биће.

Позив на претплату
НА
„ГЛАС ЦРНОГОРЦА".

Свјема пашњијем претплатницима истјече претплата крајем ове године.

С тога позивамо учтиво њих и све пријатеље нашега листа, који су ради и у идућој години овај лист држати, да нам за времена пошљу претплату, да им не би, због касно стигле претплате, који лист од нове године изостао.

Цијена је »Гласу Црногорца«:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ):

На годину	6 фор. а. вр.
На по године . .	3 » »
На три мјесеца . .	1 » 50 н.

За све друге земље у **Јевропи Америци**:

На годину	20 франака.
На по године . . .	10 »
На три мјесеца . .	5 »

Претплатници из **Аустро-Угарске** (а **Босне** и **Херцеговине**) нека шаљу своју претплату поштанском упутницом на г. Петра Рамадановића у Котор. Нарочито се умољавају претплатници из Босне и Херцеговине, да нам не шаљу новце непосредно овамо у запечаћеном писму, за које ми морамо овдје плаћати свагда по 40 до 50 новчића, него нека увучују претплату на г. Петра Рамадановића у Котор, и то поштанском упутницом, која је сад и за Босну и Херцеговину уведена.

Претплату из Србије на наш лист прима само књижара Велимира Валожића у Београду. С тога нека се тамошњи наши претплатници изволе за времена с претплатом обратити на ту књижару.

Претплатници с другијех страна нека шаљу своју претплату у плаћеном писму на: »Управу »Гласа Црногорца« на Цетиње«.

Цетиње, 12. Децембра 1881.

УПРАВА
ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.

ЦЕТИЊЕ, 12. Децембра.

Црној Гори данас је више но икад од потребе мир и тишина, т. ј. да је слободна од свијех спољашњијех бриге и немира, да би без прекида и без трзања могла уложити сву снагу своју на унутрашње своје укрјепљење.

То ће Црној Гори, без сумње, требати не само за данас, него још за много година, јер она је, с једне стране, много заостала иза другијех држава у свему чим се данас те државе поносе, а с друге стране природне снаге њене нијесу толике, да би у свом развитку могла скокове чинити.

Једва ће се данас ко наћи у овој земљи, који то не би чисто и јасно увиђао, и једва ће икога бити који би то увиђао а да не би у исто доба и пожелио Црној Гори дугачак низ мирнијех и бољијех година.

Много се хоће, како од стране владе тако и од стране народа, много труда и напора, много самопрегорјевања и устајалог прегнућа, па да се земља ова како у темељу своме укрјепи и још дубље разбокори, тако и да пусти гране своје на све стране и да под сјеном њеном ужива благодети мира и услове најбољега напретка сваки Црногорац.

Влада Његовог Височанства Књаза, у вазданњој бризи својој за благо и напредак ове земље, за бољу будућност овога народа, не пропушта никакве згоде и ниједнога начина којим би се могла постићи циљ, коју овдје означисмо.

Да све друго на страну оставимо, довољна би била брига њена о отварању новијех путова кроз Црну Гору, да нас увјери о сазјесном настојању владе наше за побољшање материјалнога благостања у земљи.

Мрежа добријех и солиднијех путова кроз Црну Гору, која је с најбрижљивијом пажњом на свеколике а нарочито материјалне интересе Црне Горе замишљена, већ је од чести и изведена, и плодови отуда ако већ нијесу сазрели за Црну Гору скраће без икакве сумње течајем времена и донијеће највише користи истој Црној Гори.

Свака држава, што чини и предузима у свом обиму и за своје интересе, не чини то само за извјесне тренутке, и не очекива од тога плодове одмах и непосредно, него их ишчекује течајем времена, и што једној генерацији (ма да се она највише ваљ тога трудила) није суђено да ужива, то се радо оставља на дар потоњијем нараштајима, којима нека Бог да срећнија времена да уживају трудове и муке својијех претходника.

Лијепу нам науку у томе пружа повјесница Црне Горе од постанка свога па до данас, науку коју сваки Црногорац вазда и у свако доба на уму имати мора.

Од како је Црне Горе и њенијех синова, од како је крвавијех основа повјесница њене, зна се да су сви нараштаји њени у сваком дјелу и подузећу свом упирали очи у будућност, а мање или нимало освртали се на личне и узгредне потребе своје и мање марили за годности свога сопственог бића.

Сви нараштаји црногорски, сви синови њени с кољена на кољено, с племена на племе, с братства на братство нијесу били ништа друго него зидари и грађари будућности праогорске, правог радника и мученици свога народнога позива, своје народне будућности.

Може ли нам ко показати у историји нашој једнога само одјељења, које би бар наличило каквој постаји за уживање, каквој почивци намијењеној рахатлуку и дангубном одмору?

Не, тога није било на нема ни данас, јер далеко смо још од циљева који нам лебде пред очима. Као што су стари наши улагали сву своју снагу у задатке будућности, тако смо и ми позвани да се одамо дјелима, од којих ће тек нешто постати у будућности.

На рад, на неуморни и тихи али постојани рад позива нас отачански глас нашега љубљеног Господара.

На рад позива нас и унутрашњи глас сазјести наше, који нам с једне стране пружа прст на узорите примјере нашијех предака а с друге стране црта нам у сјајној слици будућност нашијех потоњијех нараштаја.

На као што је вазда био свијетао рад нашијех старих па и самијех савременика на бојном пољу, тако нека нам се засвијетли образ и од дјела мира, којима је хора сада наступила и која су од толике преме „за милу нашу отаџбину.

А Бог не ће својега благослова ускратити онијема, који му се моле и који раде!

Поводом тијем, што у једним новинама стоји, како је руска влада нудила још прије Аустрију да заузме *Босну* и *Херцеговину*, али да на то није хтјела пристати Аустрија, „Новоје Времја" јавља врло важну вијесту овога приједлога у свој његовој тачности мало коме познатога.

„Познато је, — каже „Ново Време" — да је по сан-стефанске уговору предложено било увести у Босну и Херцеговину оне реформе, које су биле предложене на цариградској конференцији с њекима промјенама, које би биле уведене по узајамном споразуму између порте, руске и аустро-угарске владе. Дакле у основу стари било је тројно туторство над онијема провинцијама: Русије, Турске и Аустрије. Наравна ствар, да није то била Русија, која је од тога одступила. Генерал-ађутант Игњатијев, истина је, пошао је на крају Марта мјесеца 1878 г. у Беч; али не за то да поквари сан-стефански уговор.

Напротив, по тим инструктажима, који су тада прочитани у штампу, треба претпостављати, да је циљ мисије Игњатијева био: учвршћење овога троњога туторства трајном окупацијом оних земаља — Русијом, Турском и Аустро-Угарском. Овај приједлог мијешане окупације стоји врло далеко од молбе, коју је, бајати, Русија управила на Аустрију да би заузела ове земље. Аустрија, без сумње, и тада ни мало није се допадао пројект мјешане окупације у г. 1878, онако исто, као што јој се не би допао ни сада; и нема сумње, да би она још тада примила Босну и Херцеговину из руку Русије с онаком истом готовошћу и радошћу, с којима би сада предусрјела њезино сагласје на заузеће ових земаља, макар да би то било под условом какве доста значајне накнаде. У „Europ. Geschichtskalender" 1878, у којем су сви догађаји разређени по датама, између 26—31. Марта налазимо слиједеће: „Игњатијев у Бечу. За његову мисију држе да је испала за руком." За тим набројавају се приједлози Аустрије, с којима се он враћао у Петроград. Из ових најочевидније може се увидјети, да у приједлоге Игњатијеве никако није спадало заузеће Аустрије Босне и Херцеговине. Украво Аустрија хтјела је развити свој утицај на западни дио Балканскога полуострва помоћу војних и трговачко-политичких конвенција са Србијом, Црном Гором и Арбанијом; помоћу уређења праве непосредне везе Аустрије са Солуном по турском земљишту и удаљењем Бугарске од Егејскога мора и т. д. и т. д. Ови приједлози нијесу били примљени, али Аустрија и сад не ће да се окане својих тежња."

Са српског народног сабора у Карловцима.

Прелазећи преко сједнице четврте, у којој су даље расправљана питања вероисповједна која не могу много занимати наше читаоце, долазимо на сједницу шесту и шесту, које су најважније.

Сједница шеста тегла је по „Застави" овако:

За архијерејским столом: Живковић, Војновић.

Предсједник владика Стојановић отвара сједницу у 10 часова и позива перовођу, да прочита записник јучерашње сједнице.

Перовођа прото Мандић чита записник четврте сборске сједнице, који се без примједбе обустављерава.

Записник ће водити Мита Петровић а замјеника говорник г. Мандић.

Предсједник: Јучерашњом сједницом обављена је верификација сборских чланова и конституирање сабора са свим је потпуно и свршено. С тога проглашујем сл. сабор као потпуно конституисан и тако је исти оспособљен, да може правоваљане закључке доносити. Можемо дакле приступити нашем раду. Као први посао овог сабора приједлог је предлог г. дра Михаила Полита, да се Њег. Величанству, нашем премилостивом владару поднесе адреса од стране овог високог сабора као израз лојалности, вјерности и одданости народа српског према свијетлој круни и владалачком дому. Нека се приједлог прочита.

Перовођа чита приједлог дра Мише Полита у горњем смислу.

Др. Полит: Од овог тренутка, кад се раскрстрла вијест, да ћемо добити нови нар. устав, сабор, свако српско срце се томе обрадовало и у тој радости свакі Србин помишљао је на посвећену особу Њ. Величанства нашега премилостивог владара, који је вјемилостивије одобрити благоизволио слати овог давно жељеног сабора. Српски нар. црк. сабори свагда су се одликовали лојалношћу, вјерношћу и одданошћу према свијетлим владарима и пређашњом владајућем дому, јер је свагда постојала нека свеза међу овим нашим малим народом и свијетлим владарима пређашњег владајућег дома, који су нашу народну црквену автономију штитили. И сада, кад земаљски закони штите ту нашу автономију, Њ. Величанство најпремилостивији владар бће, да се закон врши, те у том узвишеном духу одобрити благоизволио је сазив овога сабора.

Божја је ствар, да нам се у овом тренутку прилика даје наше лојалне осјећаје на видик изнијети, јер нијако непријатеље, који ту нашу лојалност сумњиче, која сумњиче нашу приврженост другој нам отаџбини — сумњичење, које стоји у противсловљу са читавом повјесницом нашега народа, који је свагда лојалан био и према своме свијетлом владару, и према отаџбини, у којој живи. Подвешени приједлог баш иде на то, да се у том смислу и у том правцу манифестација учини и говорник се нада, да ће његов приједлог једногласно бити усвојен. (Дуготрајно живио!)

Бушевић. Мислим, сл. сборе, да смо ми сви за то, да се лојалност и дубока недавнашња покорност српског народа према свијетлој круни и владалачком дому и овом приликом обнови као што је то увијек српски народ у давним приликама одавао. Радосно подупирем предлог г. Полита.

Предсједник: Она господа, која су за предлог г. Полита, нека устану. Сви посланици устају и предлог се прима једнодушно и једногласно.

Полит. Сагласно сам се са мојим пријатељима у конференцији и они ме дадоше ту велику почаст, да саставим адресу. Ако је славном сабору повољно, ја ћу прочитати овдје састављену адресу, и нека сл. сабор своје мњење изрече. (Чујмо нека се прочита!)

Др. Полит чита адресу. По прочитању адресе заврше се дуготрајни одушевљени усклици и при прочитању имена Њ. Величанства устају посланици са својих мјеста.

Предсједник. Господо моја! Ова пријава лојалности према свијетлом нашем владару тако је јасна, да у њој никакви пријеп тумачења не може бити, она је тако јасна и чиста да је сваки, да је ми можемо сви једногласно [illegible] ниње примједбе уважити; која [illegible] за то, нека устану. (Устају сви и [illegible] Живјело Њ. Величанство!) Господо [illegible] Овим смо дакле отпочели први рад [illegible] сједања, и ја мислим да би сад било [illegible] реду, да се планске јесна депутација, к[illegible] ја ће његову пресвјетлост г. кр. комесара

у пашу средину довести, да му о свом аату извјештај дадемо.

Полит. Прије тога ваља да се потпише адреса, па да је таку потписану г. кр. комесару предамо. За потписивање предлаже: предсједника и бљежника сабореског г. Мишу Димитријевића.

Адресу потписују речени сабореки чесници, и пише се она пета депутација по кр. комесара, која га је и до сад пратила.

Послије пет минута долази краљ. комесар са својим секретаром у пратњи депутације и буде дочекан са дуготрајним усклицама.

Предсједник сабора владика Стојковић поздрављa кр. комесара овим ријечима:

„Пресвјетли и. кр. коморниче и господине краљ. комесару при овом конгресу! Част ми је вашој пресвјетлости у име овог високог сабора најпонизније јавити, да је сабор свој први и претходни посао верификације свршио прије свега овјеровио је оне посланике против којих никаких приговора није било те пошто се показало, да је тиме надполовична већина сабореких посланика овјеровљена, то је сабор прешао своме конституисању и изабрао себи предсједника и четири бљежника, као и сталне верификационе и финансијски одбор. Па тим се прешло на верификовање оних посланика, против којих су притужбе учињене биле. Кад се цјелокупна верификација свршила, сабор је био оспособљен, да може правоваљане закључке доносити, и у својој данашњој сједници предузео је први свој рад тиме, што је адресу лојалности, покорности и вјерности овога сабора Њ. царској и апостолском краљ. Величанству нашем премилостивом владару Фрањи Јосифу I. једнодушно и једногласно потписао и ја се усуђујем ту адресу В. Пресвјетлости предати и уколити Вас, да изволите исту примити и Њ. царском и апостол. краљ. Величанству предати. Да Бог поживи Његово Величанство (живио). Да Бог поживи Вашу Пресвјетлост (живио!)"

Кр. Комесар г. Е. Чех чита на мађарском језику одговор, који у српском преводу од ријечи до ријечи овако гласи:

„Поштовани Саборе! С радошћу примам изјаву одавности упућену на Њ. царско и апостолско краљевско Величанство и могу унапријед увјерити пошт. сабор о непромјенљивој милости Њег. царског и апостолског кр. Величанства, а уједно и о томе, да ћу ову изјаву на подножје најмилостивијег престола Њег. Величанства журно доставити.

И сада допустите, да вас могу поздравити на прагу рјешења вашег тако реда главног задатка.

Желим, да као сада већ правилно конституисано тијело, слободни од пристраности и у потпуној свијести велике важности вашег гласа приступите вашем дјелу, и да на опште задовољство рјешите овај задатак који највиша одлука Њег. царског и апост. кр. Величанства, којом је сазив овог сабора најмилостивије дозвољен, у првом реду за циљ ставља.

По овој највишој одлуци први је посао сабора, да смјену Проконија Илачковића упражњену столицу архијепископа-митрополита и патријарха, по до сада уобичајеном изборном начину попуни.

На предузимање избора позивам поштовани сабор овом приликом.

И кад то чиним, не могу пропустити да пажњи пошт. сабора са највећим нагласком не препоручим, да је највиша жеља Њ. царског и апостолског краљ. Величанства та, да се за карловачког архијепископа-митрополита и српског патријарха — у земљама мађарске круне станујући и посвећени — такав дијецезални епископ изабере, кога поврх вјерности и лојалности према највишем престолу и домовини са особитим образовањем спојена способност, заслуга, племените морално осјећање, ревност напрема црквеној ствари, и за управљање црквом пожељана енергија над другим ставља. Будите за тим, господо, па на таку особу дате ваше гласове, у чијој се личности ова драгоцјена својства спојена могу наћи." Резултат таквог избора би се не само сусрио са највишом милошћу Њ. Величанства вашег најмилостивијег господара и краља, него би преко свега тога био пожељан и спасоносан по интересе српске митрополије.

Топло препоручујем све ово пажњи пошт. сабора и позивам га, да избор карловачког грчко-источног српског архијепископа-митрополита и патријарха за одржање до сада уобичајених модалитета што скорије обави, и да дан истога мени путем изасланства назначи.

На завршетку позивам, да прије него што поштовани сабор ово важно дјело отпочне замолимо божји благослов за успјех вашег дјела".

За тим наставља на српском језику: „Сада натраг нема више ништа, него да се избор сврши. Чујем и вјерујем, да сте се договорили, да се сјутра предузме. Ја немам ништа против тога и нећу термина стављати. Мени је врло мило, што сам чуо, да сте се ви у томе сложили, да се тај чин сјутра обави; у 9 сати биће „призивање св. духа" и послије тога изволите избор обавити."

Послије овог говора оставља кр. комесар дворану испраћен депутацијом и усклицама.

Кад се вратила депутација, позива предсједник, да се опредјели дан, кад ће се избор патријарха свршити. Јесте ли за сјутрашњи дан? (Сви пристају). Онда у име божије приступите к раду. Вечерас ће по стародавном обичају бити бденије и молим господу посланике, који не би својим приватним пословима били заузети, да изволе у цркву доћи. Сјутра у недјељу биће у саборној цркви „призивање свјатаго духа", а послије тога приступиће се избору у име божије. Желим да вам рад буде срећан (благосиља сабор, посланици виче: Живио). Богу угодан, Његовом Величанству повољан а народу српском од користи. (Бурно живио!)

Предсједник затвара данашњу сједницу у пола 12 часова, а заказује идућу сјутра дан одмах послије призивања св. духа.

Сједница шеста најзначајнија је, јер је на њој учињен избор српскога патријарха. Ово је теча; те сједнице по „Застави":

Потпредсједник др. Ника Максимовић отвара сједницу послије 10 часова прије подне и позива перовођу да прочита записник јучерашње сједнице.

Перовођа Димић чита записник јучерашње пете сједнице, који се без примједбе одостовјерава.

Записник ће водити бљежник Павле Димић, а имена посланика прозиваће М. Петровић.

Предсједник. На данашњем дневном реду стоји избор архијепископа карловачког и српског митрополита-патријарха. Прије но што се пријђе на сам тај чин, изволите саслушати отпис Њ. Преузв. угарског министра-предсједника од 11. Октобра гдје се саопштава највише рјешење од 8. Октобра, којим је Њ. Величанство наш најмилостивији владар благоизволио одредити сазив српског кар. црквеног сабора у Карловце ради избора карловачког архијепископа и српског митрополита-патријарха. Молим г. бљежника, да прочита тај отпис.

Бљежник Димић чита: „Њег. цар. и апостолско краљ. Величанство благоизволело је највишим рјешењем својим од 8. Октобра ов. г. најмилостивије наредити, да се православни срп. нар. црк. сабор, који је сазван највишим рјешењем од 1. Јула 1879, распусти и да се на темељу изборног реда, потврђеног највишим рјешењем од 26. Маја 1871 чрез митрополитски црквени савјет нов сабор сазове, који се има по истјечају шест недјеља рачунајући од дана сазива, у Карловцима састати и по што од краљевског повјереника по уобичајеном начину отворен буде, избор карловачког архијепископа, митрополита и патријарха по досадањем упражњену и начину обавити и резултат путем кр. повјереника преузвишеном краљ. уг. министру-предсједнику ради поднеска на највишу одлуку предложити. У Будим-Пешти, 11. Октобра 1881. Тиса с. р. —"

Предсједник: Из овог отписа разабрали сте, да се избор митрополита-патријарха има обавити по до сада уобичајеној пракси. Избор је до сада обављан у сједници, у којој публика није учествовала. С тога молим публику, да се за вријеме гласања из дворане удаљи.

Публика оставља сабореску дворану и избор патријарха отпоче при затвореним вратима. Гласало се јавно. Сваки је посланик пред цијелим сабором отворено и јасно исказао, на кога гласа и за тим је своје име уписао на за то приправљен табак онога архијереја, на кога је свој глас дао.

Гласање је трајало пун један сахат.

По свршетку гласања пусти се публика у дворану.

Предсједник др. Ника Максимовић оглашује резултат избора патријарха овако: Од 75 изборних срезова заступљени 66 срезова, 8 срезова су незаступљени (и то 6 гдје су протести уважени, а 2 које су Ђурђевић и Кам. Јовановић напустили) 1 посланик (Деспинић) одсутан. Гласали су 65, један није гласао. По овоме добише Њ. Преузвишеност г. епископ будимски Арсеније Стојковић 52 гласа, Њ. Преузв. г. епископ бачки Герман Анђелић 12 гласова, а Преосвештени г. епископ горњокарловачки г. Теофан Живковић 1 глас. Један посланик (барон Ј. Живковић) није гласао, а пошто је посланик парох Стеван Босанац свој глас, који је дао на епископа Живковића, натраг понукао и прикључио се већини, то је епископ будимски добио 53 гласа према 12 епископа бачког. И тако проглашујем Њ. Преузвишкост г. Арсенија Стојковића епископа будимског, ц. кр. тајног савјетника и т. д. и т. д. за изабраног архијепископа карловачког и митрополита-патријарха српског, и то већином од 41 гласа. (Дуготрајни урнебесни усклици: Живио Арсеније V. патријарх српски! Пљескању не бјеше краја).

Предсједник. По досадањем обичају има се овај избор саборским записником превишњем престолу до највишег знања ставити, уједно се има отправити претставка Њ. Величанству, у којој се молба изражује да свијетла круна избор најмилостивије потврдити благоизволи. Моли бљежника да прочита претставку.

Бљежник Димић чита претставку, која се усваја. Анђелићевци вијеу гласали.

Предсједник. Одлажем сједницу све дотле, док перовође не зготове записник.

Послије четврт сахата предсједник отвара сједницу, и кад се записник прочитао и без примједбе усвојио, означује предсједник депутацију, која ће допратити кр. комесара у саборницу, да му се претставка и записник уручи.

Послије 5 минута долази кр. комесар са својим секретаром у пратњи депутације, и буде дочекан са: живио!

Предсједник др. Ника Максимовић поздравља комесара овом бесједом:

Високородни г. краљевски повјерениче!

Његово царско и апостолско краљевско Величанство благоизволело је највишим рјешењем од 8. Октобра ов. г. најмилостивије наредити, да овај српски народно-црквени сабор обави избор карловачког архијепископа и српског митрополита-патријарха по досадањем обичају и начину, и предложи резултат путем краљевског повјереника преузвишеном г. кр. уг. министру-предсједнику ради поднеска на највишу потврду.

Српски народно-црквени сабор одазивајући се у најдубљој покорности овом највишем наређењу и вршећи право избора свога црквеног поглавице, које сматра као највећу светињу своју, у данашњој сједници својој изабрао је за карловачког архијепископа и српског митрополита-патријарха преузвишеног г. многозаслужнога епископа будимског, тајног савјетника Њ. Величанства Арсенија Стојковића, који преко педесет година у непоколебљивој привржености и вјерности најоданије служи своме краљу, нашем узвишеном Господару, нашој драгој отаџбини, православној цркви и православном народу српском, који дакле у пуној мјери има сва она одлична својства, које је Ваше Високородство у своме јучерашњем говору изволело нагласити — заиста најдостојнијег моју достојнима, да му благодаран народ засвједочи своју љубав, да своје поштовање и да му поклони своје неограничено повјерење.

За ово кратко вријеме бављења Вашег Високородства у вашој средини, Ваше Високородство је задобило наша срца мудрим и пријатељским поступањем, па се пуним повјерењем обраћамо Вашем Високородству, као високом и одличном представнику освећене особе Његовог царског и апостолског краљ. Величанства вашег најмилостивијег владаоца са најпонизнијом молбом, да Ваше Високородство изволи примити списе о обављеном избору и да буде пред највишим престолом благонаклоњени тумач најтоплије жеље вјерног српског народа, да се овај избор српског народно-црквеног сабора и од стране прејасне круне са највишом потврдом освента. У то име нека је благословен рад Вашег Високородства.

Да Бог поживи Његово царско и апостолско краљевско Величанство!

Да Бог поживи Ваше Високородство!

Кр. повјереник Е. Чех: (на српском језику) С драге воље, поштовани г. подпредсједниче, примам из Ваших руку изборни записник и представку и поднијећу их путем Њ. Преузв. г. кр. угарског министра-предсједника Њ. Величанству на највише рјешење. Одгађам сједнице саборске на неизвјесно вријеме, док највише рјешење не стигне, о чему ћу у своје вријеме предсједништво сабора извјестити.

Послије овога оставља кр. комесар дворану у пратњи оне исте депутације.

Политички преглед.

Као што је било очекивати, размирица између **Румуњске** и **Аустро-Угарске** стишаће се попуштањем с једне и с друге стране у форми, али не у ствари. При-

---

Листак „Гласа Црногорца".

ХИГИЈЕНА.

разних година старости у човјечијем животу.

од

Дра. Павла Мантегаца.

(С талијанског)

(Наставак.)

Свако доба живота има своја права и природа не допушта, да се ни једно без каквог гласа. Путујмо дакле сталом живота чврстим кораком и као путници, који немају времена на одмет, брзимо да пут цвијеће којим је стаза живота окићена, а по кад-кад зауставимо се, да се дивимо природној хармонији.

ГЛАВА ДРУГА

Дјетенце је можда најлепша и најмилији створ у човјечијем роду. У кога је срце тако тврдо и неосјетљиво, но је тако намрштен и укочен, да се није никада у животу осмјехнуо пред колијевком и да се није никада поиграо са дјетенцетом? Како је блажен онај, који у очицама свог дјетенцета може да гледа своју сопствену сличу! Зора живота, коју нам дјете претставља, љепша је од зоре најљепшег дана. Каква хармонија у свијету има слађи звук од првих ријечи, које нам дјете протепа?! Осмијех неба и природе не може да очара човјека као први осмијех дјетета.

Али од једног милијона дјеце што се рађају, трећа шеснаст умре, прије но што земља једном сврши свој пут око сунца. Колико суза, колико жалости пију у себи ови страшни бројеви! — Изгубљено здравље може се поново стећи: погажено пријатељство често је поука веће предострожности за будућност; изневјерена љубав нађе се у ријеку и утјехе: али смрт дјетета, то је смрт једног дијела ништа бића, то је губитак, коме нема накваде ни поправке. Блажени они, који никада нијесу своје дјете спустили у гроб!

А знате ли, да врло много дјеце умире нашом сопственом кривицом: често због немарности или љеноста, а много чешће због незнања. Хигијена је дјетета у нашим рукама; за двије године оно не зна ништа друго него да се пријуби материним недрима, да спи и спава; једино је нама остављено, да браним тај слабачки створ од мноштва опасности, које га окружују. Исто зарисја, тај вајни цар створова, за много и много мјесеца не умиње на то да каже, да ли је гладан или жедан, да ли је здрав или болестан. Ми сами морамо нагађати његове потребе.

Новорођено дјете треба окупати у млакој води и умити меким сунђером. Мало зејтина лакше скине са дјетета трагове његовог дојакошњег борављења. За тим се убрише старим платном, добро угријаним. Не треба никако притискивати главу дјетету, да би јој се облик дотјерао. На главу дјетету ваља ставити капицу, тању или дебљу према годишњем времену.

Пупак треба увити у мекано платно и намјестити на лијеву страну трбуха, покривши га другим парчетом крпе, које се утврди појасом од четири прста ширине; те крпе треба сваки дан мијењати, докле год пупак не отпадне. Ако се примјети какво зачаљење на пупку, довољно је намазати га мало машћу. Пошто пупак отпадне, треба бар за шест недјеља држати на оном мјесту мекану крпицу употребљена платна.

Кад дјете послије купања обучемо треба га у колијевку положити на десну страну и то: пошто смо му дали двије три кашичице зашећерене воде.

Не треба никако да мајка држи дјете у својој постељи. Сувише су честе случајеви да се угуше дјеца таком несмотреношћу мајака и будила.

Најбоље су гвоздене колијевке, које висе о два стуба. Инсекти се у њима теже угњезде, а осим тога у њима се може дјете лакше љуљати, једно с тога што се таква колијевка не може изврнути, а друго што тим љуљањем дјете не трпи потресе и несвјестицу, као што то бива у оним колијевкама, гдје је основна окретања на патосу.

Испод дјетета довољно је сламњача од шушњака или сламе, а може се метути, ако се хоће мали душек, и то најбоље напуњен коњском струном.

Подглавник, испод главе дјетиње, најбоље је да буде од струне или сламе, како се не би сувише загријевала дјетету глава.

Дјете у колијевци не ваља покривати сувише топлим покривачима, нити га пак застрти дебелим завјесама, које би спречавале продирање чиста ваздуха. Не ће бити штетно споменути овдје случај са једним дјетенцетом од 18 мјесеца, које је спавало у колијевци, застрто зеленим платном. То је дјете мајка затекла у конвулзијама и бљувању. Тешком је муком избављено од смрти, јер се отровало арсеником бакра, којим је бојадисано било оно зелено платно.

Повоје, који од дјетета праве мисирску мумију, треба на свагда истиснути. Дјете треба да је обучено само у кошуљица и увијено у пелене. Према годишњем времену, да би се дјете мало више утоплило, може се још увити постављеним покривачем, али увијек тако, да му буде остављена слобода кретања и дисања. Да вам још једном препоручим, оканите се старога глупога обичаја стезања дјеце у повоју. Ко зна, колико је људи прве клице доцнијих болести нашло у повоју, којим их је мајка стезала у своме незнању.

Мала дјеца јако су осјетљива према зими а још више према брзим промјенама температуре. То нам непобитно показује статистика, из које се види да много мало дјеце умире у хладно, него за у топло доба године.

Соба, у којој је дјете, морамо добро загријати зимо, а што више вентилисати лети.

Крштење је убило и убија многу дјецу, нарочито кад се крсте по зимској. С тога зими кретите дјецу код куће млаком водом, а у остала доба године, можете и у цркви, али пошто буде дјетету бар двије или три недјеље.

За дјете је изврсније доојење, јер у

тиснути уплиаом из Берлина Румуни ће учинити Аустро-Угарској какву год сатисфакцију за пријестону бесједу, на коју се Аустро-Угарска нашла увријеђена, али противположена гледишта обје ове државе у питању дунавском не ће се тијем из најмање приближити, а још мање измирити. Румуњска ће и даље остати при своме захтјеву да се призна слобода провиибе на Дунаву, а Аустро-Угарска ће и у надаљ из берлинскога уговора изводити за себе неке права надмоћности на Дунаву.

Да ће таке ствар ова тећи, видимо већ из најновијих листова. Министар-предсједник Брађано већ је дао сатисфакцију влади аустро-угарској својом бесједом, коју је држао у сједници камаре румуњске, када се претресао приједлог за адресу. Том приликом, одговарајући на нападаје Лахаваријеве, рекао је Брађано, између осталога, и ово:

„Ја сам добро проучио повјесницу моје земље као и повјесницу онијех земаља те су као ње, па ја никад не ћу учинити ни најмање што, што би изгледало као увреда наперена против куће хапсбуршке, јер то би значило огријешити се о повјесницу. Ја знам, да је у тешкијем временима турске поробе, када је полумјесец свој Јевропи пријетио, кућа Хапсбургова била бедем хришћанства и предња стража западне цивилизације. Сви хришћани, који су под кров куће Хапсбургове побјегли, нашли су тамо не само заштиту своје вјере, неко и слободу за развитак своје народности. Ваља вам знати, да је наше народно пробуђење дошло с ону страну Карпата, од онијех Румуна које је царица Марија Терезија послала у Рим и који су тамо научили да буду Румуни. Може ли се према томе вјеровати, да ја макар само за један тренутак могу имати мисао да увриједим Његово Величанство цара аустријскога? Будите увјерени, да то ни цар Фрања Јосип сам не вјерује. Не, никад није била намјера владе румуњске, да вриједа ма којим начином осјетљивост аустријске владе, те владе према којој смо ми ваља имали велико поштовање. Но све да смо ми и били неразборити и да смијемо познавати историје нити да смо много марили за то што ћемо себи нашкодити када вриједјамо једну велику силу, — зар мислите, да би то допустио наш краљ, он који гаји у себи чувства истинитог поштовања и присног пријатељства за Њ. Величанство цара Фрању Јосипа, чувства која су не само краљу Карлу лично својствена него и која се по преданију ваља хране у фамилији Хохенцолерн Сигмарингенској?“

Иза ове изјаве може се влада аустро-угарска потпуно задовољити и она ће то без сумње и учинити, премда још има шовинистичкијех листова, особито у Угарској, који тијем нијесу задовољни него би ваљда хтјели коленопреклону молбу за опроштење.

Правилни однеси између Аустро-Угарске и Румуњске опет ће се иза овога наставати, но како ће се и на који начин само питање дунавско рјешити, то сад још нико није у стању да погоди.

* * *

Браћа наша у **Војводини** нијесу била срећна, да изабраник њихов, владика будимски Арсеније Стојковић, буде потврђен за патријарха. Као што читамо у листовима, краљевски комесар на српском народном сабору Чех вратио се у прошли четвртак из Пеште и прочитао је сакупљенијем члановима царску одлуку, по којој изабрани патријарх Арсеније није могао бити потврђен за патријарха, и сабор се позива да бира другога војега од епископа. Сабор је збиља приступио новом избору, те је у понедјељник 7. ов. м. изабрао владику горњо-карловачкога Теофана Живковића са 53 гласа за патријарха. Владика Анђелић добио је 11 гласова.

Изванредно би сад било — јер је ствар свршена — испитивати овије разлоге који су побудили владу угарску да не предложи цару на потврду избор владике Стојковића. Пештански „Лојд“ каже тим поводом, да цар није ни најмање замјерио сабору српском што је бирао владику Стојковића за свога патријарха нити у том надзи какве демонстрације против себе и против владе, јер владика је Стојковић и као човјек и као владика и као државни грађанин једна личност која највише поштовање заслужује, али његов је једини манкаменат у томе што је старац од 78 година, па нема ни снаге, ни енергије, ни истрајности. (То све не стоји, ако и јест владика Стојковић старац у дубоким годинама. У. Гх. Ц.).

Што се тиче владике Живковића, сада изабраног патријарха српског, на избору његову може се такође честитати нашој браћи тамошњој, а влада ваљда му не ће нећи никакве замјерке, мањ ако хоће по сваку цијену да види владику Анђелића на патријаршкој столици. Владика Живковић, који за сад престоји православној српској епархији горњо-карловачкој, један је од млађијех владика српских, родом из Срјемских Карловаца, врло даровит човјек и један од првијех говорника српскијех. Позната је бесједа његова потања против „ходочастољубивих“ римских и њихове тежње за унијом своје браће православне, бесједа пуна жара родољубивог и предјаности вјери православној.

* * *

О „хајдуштву“ у **Херцеговини** и **Кривошијама** страни листови свашта доносе, понајвише ствари за смијех онијема који су с приликама на тијем крајевима боље и ближе познати. Међу тијем, занимљиви су извјештаји са тијех страна једнога „нарочитог дописника“ пештанскога Лојда. Овај красни братац препоручио је прије неког времена влади аустријској, да „те лупеже у Херцеговини и Кривошијама у сијанним розгама толага, јер само на тај начин научиће се они памети,“ па сада видећи ваљда да влада аустријска не може да доспије са тијем „усијанијем розгама“ до онијех „лупежа“ а они опет слабо хају за размахивање с тијем „усијанијем толагама“ по ступцима пештанскога Лојда, — еле јадни нарочити дописник Лојдов пао је у очајање, па пода љутито пола суморно јавља данас своме листу, како влада аустријска узалуд трати снагу своје војске у бесплодним а много коштајућим експедицијама трупа по Херцеговини. Него прокуђурни син од кољена Јаковљева брзо се тргао из очајања, јер му је пукла прекрасна једна мисао у главу, како ће се најлакше угушити „лупештво“ у Херцеговини и Кривошијама. Ено како: ваља поставити вишу цијену на главе лупешкијех четовођа! Шта је то сто дуката за главу једнога Стојана Ковачевића? Бар десет пута толико ваља ставити на његову главу, па ће одмах Стојан Ковачевић бити ухваћен и предан Аустријанцима. Beata simplicitas! Срећа те влада аустријска не послуша овакове шарлатане.

* * *

У **угарском сабору** опет се догодио један скандал. Кад је био на претресу уговор трговачки, а за тијем уговор о издавању злочинаца склопљени са Србијом, дође у течају дебате ријеч и о политичкијем убиствима и том приликом посланик Нимет жестоко увриједи лично министра-предсједника Тису, такнувши му у образ и поштење. Тиса је осјутио, и иза тога изјавило се, да канцеларска правила пропису-ју да Тиса зазове на мегдан посланика Нимета. Кажу да је тога ради Тиса одмах иза сједнице ишао цару да га моли за допуштење да се може бити с Ниметом, но цар то није дозволио, и тако је ствар остала без мегдана. Да би се какво год задовољство дало Тиси, његови приврженици викали су му демонстративно „живио,“ кад је сјутра дан иза тога догађаја улазио у саборску дворану, и на том се ствар свршила.

* * *

Цијели Париз занимао се овијех дана са **парницом Рустан-Рошфоровом**, која је завршена изреком поротнога суда: да Рошфор није крив. Као што је већ од прије познато, Рошфор је у свом листу „Интрасијжану“ пребацивао Рустану нечисте послове у ствари тунишкој, а нарочито да је из личнога користољубља за велике новце распирио размирицу тунишку, коју данас Француска с великом муком и још већим трошком не може да савлада. У слијед тога Рустан је подигао парницу код париског суда против Рошфора, и порота овијех дана изрече: да Рошфор није крив. Та изрека сад је довела у велику забуну не само Рустана него и владу француску. Влада види, да сада већ више не може шиљати Рустана на његово старо мјесто, т. ј. у Тунис, него ће га јавно употребити за друго које посланство. Гамбета се љути на Бартелми-Сентилера што је нагнао Рустана да поведе парницу, јер он (Гамбета) знао је да ће париска порота ослободити Рошфора. То је на сваки начин била политичка погрјешка, јер сада овом изреком париске пороте може тунишка ствар дати повода новим међународним заплетима.

Домаће вијести.

Цетиње, 12. Децембра.

— Прошле недјеље прослављен је на Цетињу и по цијелој Црној Гори уобичајевим свечаним начином **имен-дан** Његовог Височанства **Књаза-Господара**. Већ у очи тога дана истакнуте по свијема кућама цетињскијем народне и војничке заставе као и друга обиљежја радости и весеља кличаху да се приближује свечани дан; а кад мрче, ужижене се свијеће по свијема крајевима вароши, од најниже до највише куће, те осјетљаваху дивно улице варошке. Свијет многобројни ходио је горе доље по улицама посматрајући осјетљење. Сјутра дан била је свечана служба у овд. св. обитељи, а иза службе благодарење са „многогеснетијем.“ О служби као и о благодарењу чинодјејствовао је преч. г. архимандрит Бан су више овд. свештеника, а присуствовали су: Њихова Височанства Књаз и Књагиња, Његова Височанство Књагиња Даринка, Његова Свјетлост Књаз-Наслједник са осталијем свјетлијем члановима високога владајућег дома, господа државни савјетници, министри, чланови великога суда, остали достојанственици државни као и виши и нижи чиновници, ученици овд. школа са својијем заставницима и мноштво побожнога народа. Иза благодарења пошло се у свјетли двор на честитање, а за то вријеме избачен је „са ћипура“ 21 топовски метак. Његово Височанство благоизволело је милостиво прихватити поднесене честитке његовијех вјернијех чиновника и достојанственика. Исти дан у вече давана је у свјетлом двору — [illegible], на коју су имали част бити призвани многи овд. достојанственици и њини чиновници са својијем госпођама. Забава је отпочета око девет ура и то неколиким комадима пјесама, које је овд. пјевачко друштво на велико задовољство свијех присутнијех у једном побочном салону изјевало. За тијем су Њихове Свјетлости Књагињице Олга и Зорка одсвирале један комад у четири руке на гласовиру са грацијозношћу и вјештином, која показује ријетку даровитост и добру школу. Краљевско-јелински отправник послова на Цетињу г. кавалер Леонардос, пратио је продукцију Њиховијех Свјетлости Књагињица на виолини са лакоћом која показује рутинираног музичара. Осим тога Њена Свјетлост Књагињица Зорка отпјевала је једну талијанску романцу с толиком нježношћу, да је очарала све присутне. Иза тога одиграло се неколико салонскијех игара, а послије се пошло у трпезарију на закуску. Но што су се гости на књажевској трпези јелом и пићем освежили, пошли су опет у велики салон, гдје се још за вријеме провело у најпријатнијој забави а за тијем су Њихова Височанства милостиво благоизволела отпутити своје госте у најбољем расположењу. За цијело вријеме забаве Њихова Височанства Књаз и Књагиња као и Њено Височанство Књагиња Даринка имали су високу милост еписходљивим и љубазним начином који им је уређен почастовати своје госте упитујући једног и другог о разнијем предметима, а Њихове Свјетлости Књагињице Олга и Зорка својом млађаном живахношћу управо су очаравале цијело ово одлично друштво и биле средиште ове пријатне забаве.

— У петак славила је Њена Свјетлост Књагињица **Зорка** свој рођен-дан. Том приликом имале су неколике оданије одличне госпође част, да буду призване у свјетли двор на забаву која је давана тај дан послије по дне.

— Први **снијег** на Цетињу освануо нам је данас. Има већ дуже времена како га из наше равнице гледамо гдје је Ловћен посуо својим бјелилом, но никако није хтио смиловати се да се спусти са своје висине и да и нама доли дође у походу. То је тек ноћас учинио; ваљда се стидао доћи на дану због тога што се закленио, па је нешто питом и мек. Но ми му пратимо и радо га поздрављамо добродошлицом и у половини мјесеца Децембра, само бисмо га молили да није тако мек и млитав, но нека буде солиднија и нека се мало боље укрути као што му и доликује у Децембру. Ми ћемо га радо трјети до прољећа, но онда нек нам се чисти с прага.

Разне биљешке.

(Др. Јанез Блајвајс.) Честити народ словенски оплакује смрт овога првака својега, који се у 74. години живота упокојио 29 пр. м. Блајвајс је био један од првијех вођа народнијех у Словенској, и са др. Костом и др. Томаном, који су давно већ покојници, састављао је тријумвират словенскијех патриота, који су најзаслуга стекли за народни и политични успрс Словенаца. Што је овај мали и самијем Нијемцима окружени народ за тако кратко вријеме тако силно напредовао, за то се има ваљда највише благодарити покојноме Блајвајсу, који је најприје у својијем „Новицама“ на народно-приредном пољу, а за тијем у политичкој борби своме народу ваљда савјесно и с пожртвовањем предњачио. Његову смрт горко оплакује цијели словенски народ и колико је тамо пробуђена свијест свјело-

---

њему све појаве живота у главноме зависе од варења. Природа је дала матери млијеко, а дјетету нагон сисања; чини се дакле, да ту нема бог зна шта да се говори. Али није то тако. У многим случајевима дојење је тежак задатак, који обухвата здравље и мајке и дјетета, и од кога зависи живот и смрт или мајке или дјетета, или обојега према начину, како ће се тај задатак рјешити.

Кад је жена први пут мајка, треба на два три мјесеца прије порођаја да испита брадавице, да ли су довољно развијене за дојење. Ако су слабо истакнуте, могу се мазањем или намјештањем издубљених кутија од дрвета или коже у облику напрска, спремити да врше свој њежни посао.

У неким случајевима брадавице су изванредно осјетљиве, те је лако предвидјети, да ће мајка јаке болове претрјети, кад дјете стане сисати. У том случају треба их неко вријеме прије порођаја намазати сваког дана овом машћу:

Spermaceti	20.	грама
Ol. amygdal.	30.	„
Extr. ratanh.	3.	„
Laudani	1.	„

Дојење, то је најслађа дужност, али ту дужност не може увијек мајка вршити, што више мора јој се то и забранити јер би могло стати живота и њу и дјете. Руско је завео моду анатемисања свијех матера, које не доје своју дјецу; осјећање прави себе судијем у врло замршеном питању, гдје само искуство може да пресуди.

Дојење није питање јунаштва или страсти, него је питање млијека, и мајка, која љуби заиста своје дјете мора најприје пазити, да га таком храном кријепи, да ово буде здраво и напредно.

Не смију никако дојити дјецу жене шкрофулозне, јектичаве, сифилитичне, ни оне које болују од рака или од хроничних болести. Неки љекари додају овим болестима још и епилепсију, кожне хроничне болести и хистерију. Треба такође обустављати дојење, кад се опази да или мајка или дијете опадају без икаква помата узрока Има врло здравих жена, које немају довољно млијека, или им је млијеко сувише слабо за правилно храњење дјетета. У таквим случајевима треба узети дојкињу или вјештачки хранити дијете.

Ево каква треба да буде добра дојкиња. Треба да јој је 20— 35 год. у боји лица и у развијености тијела моја јој се огледати здравље и снага; треба да има здраве зубе, а да нема никаквих шкрофулозних трагова; боље је, ако нема мјесечних женских појава за вријеме дојења, још је боље, ако није први пут родила.

Постоје многе предрасуде против оних дојкиња, којима за цијело вријеме дојења не престају обичне мјесечне појаве, и многи сматрају, да је њихово млијеко отровно за вријеме тих појава. То није истина, јер има врло много примјера таких мајака и дојкиња, којима су дјеца потпуно здрава и напредна.

Млијеко треба да је приближно оволико исто старо, колико и дијете. Али увијек је боље да новорођено дијете сише млијеко од два, три па и четир мјесеца, него ли дијете од неколико мјесеци да сише млијеко дојкиње, која се тек породила. У сваком је случају врло потребно увјерити се, да ли се дијете дојкиње на вријеме родило, и ако је умрло, треба испитати која га је болест уморила.

Ако је икако могуће, дојкињу не треба мијењати. Промјена дојкиње пак, кад то моја бити, по себи није шкодљива дјетету. Много је горе оставити, да храни дијете слаба или болесна дојкиња, него ли узети другу.

Дојкиња треба да продужи, у колико год се може, опакав живот, на какав се од пре навикла. С тога, ако је сељанка, као што то најчешће бива, треба јој много кретања у слободном ваздуху и приближно оваква храна, каквом се је у селу хранила, а не треба је приморавати, да једе много више меса, но што је ова код куће научила.

Дијете ваља дојити сваке три сахата, а ноћу добро је навикнути дијете, да сиса у једанаест сахата у вече, и око пет сахата у јутро; остало вријеме нека дијете треба да проведе у спавању. Кад се тако навикне дијете, да сиса увијек у одређено доба, постижу се врло добре послједице и за дјечије и за мајчино здравље. Дијете, које сувише често и у ма које доба сиса, нема довољно времена за варење.

За прва три мјесеца, а нарочито првих дана ничим не треба дијете хранити, осим мајчиним млијеком. Тек трећег или четвртог мјесеца може се дати дјетету и крављег млијека, које је разблажено трећином воде и зашећерено. То млијеко треба спремити и зашећерити сваки пут, кад хоћемо да нахранимо дијете, а не ваља спремати новчу количину јер се обично укисели и поквари. У петом мјесецу може се већ хранити дијете чистим крављим млијеком.

Врло је добро, нарочито за слабију дјецу, разблажати кравље млијеко говеђом чорбом мјесто хладном водом.

Око шестог мјесеца може се почети храњење дјетета житком кашашом од крављег млијека и пшеничног брашна. Та каша треба да је добро укувана и прилично топла. На тај начин треба хранити дијете у почетку само једном дневно, а доцније поступно по два и три пута дневно. У размаку од три до четири сахата између једног храњења и другог, сву осталу потребу дјечијег желудца треба да подмири мајчино млијеко.

Што год се дијете више приближује првој години своја живота, врло ће добро бити, ако се навикне да ноћу не сиса и не једе.

Треба имати на уму, да много дјеце умре с тога, што једу сувише или сувише брзо: дјеца, која једу свачега, рјетко су здрава.

Одбијање од сисе — један је од најважнијих одјелка у дјечјем животу. Колико ћемо да одбијемо дијете, не треба, толико пазити на његову старост колико на његово здравље и на развитак његових зубе[illegible] За одбијање дјетета вриједе ова о[illegible] вита:

(Наставиће се)

Књижевност.

Имамо да забиљежимо ове новости књижевне за прошду недјељу:

Бачванин, српски календар за народ, за годину 1882, која је проста, има 365 дана. Издање књижаре Луке Јоцића и др. у Новом Саду. Година I. Цијена 30 новч. У Новом Саду. Штампарија Николе Димитријевића 1882.

Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika. Na svijet izdaje jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti. Obradjuje Gj. Daničić. Dio I. Svezak 3. Bogat — Buka. U Zagrebu 1881. U knjižarnici Lavoslava Hartmana na prodaju. Tisak dioničke tiskare. — Ово документално дјело првога филолога нашег није још претурило ни друго писмо наше азбуке, а већ му има са овим трећим свеском 45 табака велике четвртине. Израђује се савјесно као што само Даничић уміје.

Pjesma o pjesmi. Očajanje od Josifa Modrića. U Trstu. Tiskarnica L. Herrmanstorfera, 1881.

Нови Звуци, лист за забаву, поуку и књижевност, почео је излазити у Бечу од 1. Децембра ов. г. Власник му је Јаша Томић, издавалац и одговорни уредник Спиро Покрајац. Штампарија И. Н. Вернаја у Бечу. Излази сваког уторника један пут на цијелом табаку, а стаје годишње 6 фор. а. вр.

Телеграми „Гл. Црногорца".

ВАРШАВА, 14. Децембра. — Јуче су овдје Чивути нападнути, њихове бутике опљачкане, прозори сломљени, више кућа чивутскијех оштећено. Војска је повратила ред. Двадесетина чељади угушено излазећи из цркве. Много тешко рањенијех.

БЕЧ, 15. Децембра. — Румуњски министар Балаћано предао Калнокију дескрипу Статескову у којој овај начином отвореним и лојалним изјављује живо жаљење за све што се може сматрати као увредљиво за Аустрију у пријестоној бесједи румуњској. Званични лист бечки саопштавајући ову дескрипу додаје да Аустрија сматра ову сатисфакцију као потпуно задовољавајућу.

Разне биљешке.

(Богат просјак). Један просјак у Франкфурту, у Њемачкој, има 55,000 марака, уложених у штедионицама у Офенбаху и Франкфурту. Просјачи тако вјешто, да сваки дан заслужи 20 марака. За јело и пиће не троши ништа, јер обоје добија од слушкиња, које варк тиме, што им обећава да ће их удавати и оставити им сав свој иметак.

Књижевни огласи.

10. бр., „Српских Илустрованих Новина," доноси овај садржај:

Забава: „Шумарева ћерка". Приповијетка из српскога живота од С. В. П. — Из природе: „Нешто о кишама и нагађању времена", од Селима. — Пјесме: „Збором и не заборави", од Николе Ђорића. — Народни обичаји: „Женидба и брак у старих Римљана", од Јована Грчића. — Повјесница: „Народопис Срби у Угарској", од др С. Павловића. — Из разних крајева: „У Русији", од Милана Савкића. — Пјесме: „Шетња једнога степографа по вашару", од Љ. П. Н. — Књижевност: „Како би се могла унаприједити и обезбједити наша виђегност", реферат од С. В. П. — Словенски [illegible]: „Др В. В. Макушев", од С. В. П. — Уз [illegible] илустрације: — Шајлок и Тесика, Пожун, Вишеград, пожар у Сарајеву. — Читуља. — Књижевне биљешке. — Смјесице. — Библиографија. — Одговор Уредништва. — Слике: Вијентије В. Макушев руски књижевник. — Из Шекспира: Шајлок и Тесика. — Слике из Угарске: Пожун и Вишеград. — Пожар у Сарајеву. —

„Српске Илустроване Новине" излазе сваких 16 дана два пуна табака, а цијена им је за Аустро Угарску 4 фор., полугодишње или на 3 мјесеца 2 ф., за Србију, Црну Гору и друге крајеве 12 динара полугодишње, односно 6 динара на 3 мјесеца. Претплату у Србији примају све тамошње књижаре, а у остали крајевима уношења г. г. скупљачи, као и накладна штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.

Уредништво и наклада „СРПСКИХ ИЛУСТРОВАНИХ НОВИНА."

Народна привреда.

ТРИЈЕШЋЕ, 6. Децембра. — Главна роба на нашем тржишту имала је ове недјеље слиједеће цијене:

	од ф.	од н.	до ф.	до н.
Восак примерски и угар. за 100 кил.	—	—	—	—
Кафа порторико . . . »	80	—	98	—
С. Доминго . . »	40	—	60	—
Рио према врсти. »	47	—	67	7
Цукар аустријски . »	35	75	37	50
тучеак . . »	33	50	36	25
Цвијеће траве бухаче	58	—	75	—
Наранче скрињица . »	3	—	3	—
Карубе пуљешке, за 100 кил.	7	50	—	—
леванатинске . »	7	—	7	25
далматинске . »	—	—	—	—
Смокве Каламата . . »	12	—	—	—
пуљешке . . »	10	—	14	—
Лимуан скрињица . »	4	50	7	50
Бадеми или мандуле пуљ. »	85	—	90	—
далматинске . »	87	—	88	—
Љешњаци . . . . . »	26	—	47	—
Шљиве . . . . . »	20	—	33	50
Пшеница руска . . »	12	75	13	—
угарска . . »	13	—	13	25
галачка . . »	10	75	—	—
Кукуруз (румењак) руски »	7	50	7	75
угарски . . »	10	—	10	25
Раж . . . . . »	8	75	10	25
Јечам . . . . . »				—
Зоб угарска . . . »	8	25	9	—
арбанска . . »	—	—	—	—
Пасуљ (фажол) према врсти робе . . »	11	—	12	75
Боб . . . . . »	—	—	—	—
Леће . . . . . »	10	—	18	—
Орих талијански . . »	16	75	22	—
инглешки (китајски) »	13	—	15	50
Вуна босанска . . . »	108	—	115	—
морејска . . »	118	—	125	—
арбанска . . »	122	—	—	—
истарска . . »	—	—	—	—
Штице корушке јеловице »	47	—	90	—
штајерске » »	42	—	70	—
Греде » »	10	80	12	90
буковице . . . »	6	—	11	50
Уље итал. ниже врсте »	—	—	—	—
» најбоље . »	52	—	69	—
» средње врсте »	—	—	—	—
далматинско . »	41	—	42	—
истарско . . . »	41	—	42	—
Камено уље у бачвама . »	10	—	—	—
у кашетама »	13	—	—	—
Коже стројене . . »	165	—	185	—
сухе воловије . »	—	—	—	—
далм. ист. и бос. »	75	—	103	—
јагњеће . за 100 ком.	75	—	100	—
далматинске »	60	—	90	—
козје . . за 1 кил.	—	55	—	70
вунене слане . »	—	50	—	60
сухе . »	—	55	—	70
зечје за 100 комада, у сребру	28	—	37	—
Бакалар . . за 100 кил.	28	—	38	—
Сарделе 1 барио . . .	13	—	25	—
Витриол модри . за 100 кил.	26	—	27	—
зелени . . »	—	—	—	—
Масло . . . . . »	70	—	100	—
Лој далматински . . »	41	—	43	—
Сало . . . . . »	77	—	—	—
Маст (сало растопљено) »	—	—	—	—
Сланина . . . . . »	65	—	67	—
Ракија етолитар (100 литара)	—	—	—	—
Галићи истарски за 100 кил.	25	—	26	—
Руј . . . . . »	8	50	—	—
» истарски . . . »	6	25	—	—
» далматински	12	50	6	50
Лојће од ловорике . »	—	—	13	—
Винске стрготине (Gripsla) сплох . . . . »	31	—	48	—
Мед . . . . . »	30	—	32	—
Лумбер (дабучице од ловорике). . »	11	—	11	50
Пакал барио од 100 килогр.	3	75	9	—
Цуње (штрапе) . за 100 кил.	2	—	18	—
Катрам далматински . »	14	—	16	—
Петролеј . . . . . »	14	—	—	—

ТЕЧАЈ БЕЧКЕ БОРЗЕ.

Од 19. Децембра 1881.

Државни дуг у сребру .	7715.
» » » банкама .	8810.
Златна рента	9350.
Лозови од 1860 . . .	13210.
Банчине акције	846.
Кредит	35589.
Лондон	11880.
Ц. кр. цекин	559.
Наполеон	[illegible]
[illegible] . . .	5815.

ПОШТАРСКИ

ЗИМЊИ РАСПОРЕД

поласка и доласка пошта.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Котор у недјељу: предавање до 10 и по ура у јутро; у уторник: предавање до 10 и по ура у јутро; у сриједу: предавање до до 10 и по ура у јутро; у суботу: предавање до 10 и по ура у јутро.

Долази из Котора, у уторник: раздавање у 2 уре по по дне; у сриједу: раздавање у 2 уре по по дне; у четвртак: раздавање у 2 уре по по дне; у петак: раздавање у 6 ура по по дне, ако пароброд стигне на вријеме у Котор.

ДЕЛИЖАНЦА полази са Цетиња за Котор у уторник, предавање у понедјељник до 4 уре по подне.

Долази из Котора у сриједу, раздавање у 3 уре по по дне.

ЛИСТНА ПОШТА полази са Цетиња за Рђеку, Бар, Даниловград, Никшић, Подгорицу и Улцињ у сриједу, предавање у уторник до 4 уре по по дне.

Долази у уторник, раздавање у 10 ура пред по дне.

Канцеларија је сваки дан отворена од 9 ура до 12 у јутро и од 2 до 4 по по дне.

Цетиње, 20. Октобра 1881.

Управитељство

Кн. црногорске поште.

ПОЗИВ НА ПРЕТПЛАТУ

НА

НОВ ЛИСТ

„БАРЈАКТАР"

НЕЗАВИСНИ ЛИСТ ЦРНОГОРСКИ.

Јављам овдје, да сам наумио од ове године издавати на Цетињу нов лист под горњим насловом.

Црна Гора имала је до сад само један политички лист. То је лист владе црногорске, који је првијех година излазио под именом „Црногорац", а сада излази под насловом: „Глас Црногорца".

Је ли од потребе, да осим тога листа излази још који у Црној Гори? Тако ће се без сумње свак запитати, кад овај позив спази.

Мени се чини, да је то данас већ од потребе, нарочито када се уоче наше спољашње прилике.

„Глас Црногорца", као владин лист, не може престављати право мишљење народа црногорског, не може бити оно што му име каже. Он у кретању свом не може имати слободе довољно, јер је везан у правцу своме за ону линију, коју му прописује политика владина; па не само то, него служећи влади везан је и разнијем односима и обзирима, које та влада мора имати већ по самом положају своме. С тога је „Глас Црногорца" вазда зантивен, притиснут, тапак и модулиран.

Дошло је вријеме, да Црна Гора пусти од себе прави свој глас. Сви знаци око нас казују нам, да се приближује вријеме, када ће народ српски на ново позван бити, да опет уложи сву своју снагу у велико дјело свога народног и политичног препорођења. Нема и тако неколико година што нас растављају од тешкијех и крвавијех напора, а већ се спрема историјски усуд да искочи пред нас са захтјевом, да му крвљу својом одговоримо на питање: је ли Србин способан за живљење или није? и да крвљу запечатимо свједоџбу наше политичне и народне зрелости.

Можда ће ово бити *посљедње* питање и *посљедње* полагање испита зрелости. У потоњем рату, крај свијех жртава и напора својијех, нијесмо успјели, да ријешимо коначно наш задатак народни; у новој борби, која нам предстоји и од које се не можемо уклонити све да бисмо и хтјели, имала би се коначно ријешити судбина народа српскога: да постоји као слободан и независан народ у својој држави, или да му самосталност народна, политична и државна буде са свијем збрисана.

На прагу тако важнијех догађаја, који нам предстоје, има ли ико више права да му се чује слободан и независан глас него народ црногорски, — тај народ који је од Косова па до данашњег дана сачувао на голијем висинама својијем непонижено знамење српске слободе и независности?

Нема заиста, и за то излази „Барјактар" да казује српском народу и осталом свијету гласом чистога Црногорства који искључује сваку сумњу и дволичност, — да казује како суди о приликама у свијету и како мисли о задацима који према тијем приликама предстоје српском народу у најближој будућности.

То ће бити задатак „Барјактара", и ми позивамо све пријатеље и једномишљенике наше из свијех крајева гдје Срби живе а нарочито из оних који су близу Црној Гори, дакле из Боке и Далмације, Херцеговине и Босне, Старе Србије и Арбаније, да нас у подузећу нашем потпомогну и да нам јављају из својијех крајева о свему што се тамо догађа и што је од интереса за наш општи народни задатак.

„Барјактар" ће излазити у мојој штампарији један пут недјељно, и то сриједом на истом формату као и „Глас Црногорца", а стојаће:

За ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ (и за БОСНУ и ХЕРЦЕГОВИНУ)

на годину	6	фор. а. вр.
на по године	3	„ „ „
на три мјесеца	1	„ 50 н.

За све друге земље у свијету:

на годину	20	франака.
на по године	10	„
на три мјесеца	5	„

Претплатници из ЦРНЕ ГОРЕ нека шаљу претплату на „Барјактара" преко нашијех домаћијех пошта или по прилици управо уредништву тога листа.

Претплатници из АУСТРО-УГАРСКЕ (и БОСНЕ и ХЕРЦЕГОВИНЕ) умољавају се да своју претплату шаљу *поштанском упутницом* на г. *Петра Рамадановића* у *Котор*.

Претплатници из СРБИЈЕ нека шаљу своју претплату за „Барјактара" на *књижару Велимира Валожића* у *Београду*.

Претплатници са осталијех крајева нека упућују своју претплату у *препорученом писму* управо на: „уредништво *Барјактара* на Цетињу".

Цетиње, 3. Децембра 1881.

Јован Павловић

власник, издавалац и уредник „Барјактара".

ВАЉАНИ АГЕНТИ

која би се бавили комисионалном продајом законом допуштених

3% државних лозова кнежевине Србије

уз отплату на мјесечне оброке, могу за кратковију ваљи посла.

Bankhaus J. LÖRY, Budapest (Ungarn).

(2.—5).

Уредник и издавалац Божо Поваковић.

У државној штампарији.